

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΓΑΝΗ

g.paganis@realnews.gr

Φωτό: ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΑΤΣΑΓΟΣ

Αϊβαλί. Από εδώ ξεκίνησε πριν από τρεις εβδομάδες το ξύλινο σκάφος που ναυάγησε στο Αιγαίο, παρασύροντας στον θάνατο 60 πρόσφυγες. Ένα παλιό καϊκι ευτελούς αξίας και αμφίβολης πλεύσης, σαν αυτά που περιμένουν δεμένα στο λιμάνι της πανέμορφης πόλης για να μεταφέρουν ανθρώπους ή ψάρια, ανάλογα με τη ζήτηση και το κέρδος. Πριν από 93 χρόνια ήταν οι Έλληνες που ξεκινούσαν το ταξίδι της προσφυγιάς από τις ίδιες ακτές που σήμερα φεύγουν οι οικογένειες των προσφύγων στην αναζήτησή τους για ένα καλύτερο μέλλον ή ένα τραγικό τέλος μέσα στο παγωμένο πέραςμα του Αιγαίου. Οι ακτές με το χοντρό βότσαλο στο Αϊβαλί είναι γεμάτες από τα σημάδια της αποχώρησης, από τα ίχνη της πρόσφατης παρουσίας χιλιάδων ανθρώπων που μπήκαν στις ξύλινες βάρκες με προορισμό τη Λέσβο ή το αβέβαιο μέλλον που μπορεί να φέρει ακόμη και τον θάνατο.

Το Αϊβαλί είναι σήμερα μια σύγχρονη τουρκική πόλη με πολλά σημάδια του ελληνικού παρελθόντος. Περπατώντας στα στενά σοκάκια που βλέπουν απευθείας τη θάλασσα, ακούς κυρίως ελληνικά. Η βιτρίνα της πόλης, το Μείντάνι Παζάρ, τραβάει πίσω στην ιερή γη εκατοντάδες Έλληνες, όχι ως προσκυνητές αλλά ως εκδρομείς μιας ημέρας για ψώνια στο παζάρι. Εκεί κανείς μπορεί να βρει από φθηνές απομιμήσεις γνωστών γυναικείων τσαντών μέχρι πλαστικά χαλιά και καναπέδες. Όλα γίνονται υπό το άγρυπνο βλέμμα του **Κεμάλ Ατατούρκ**, με τις εικόνες του να πλημμυρίζουν την πόλη, ακόμα και τα στενά βρόμικα δρομάκια πίσω από το Μείντάνι Παζάρ όπου κινούνται οι πρόσφυγες.

Το σοκάκι με τα παιδικά ρούχα γεμίζει από μητέρες που στο ταξίδι της προσφυγιάς είναι υποχρεωμένες να προμηθευτούν καινούργια και καθαρά ρούχα για τα παιδιά τους πριν από το πιο δύσκολο κομμάτι της περιπέτειας. Με τρεις τουρκικές λίρες, δηλαδή ένα ευρώ, αγοράζουν ένα παιδικό φορμάκι, ενώ με πέντε λίρες μια μπλουζα με παντελόνι που έχει συνδυάσει στη φθηνή πλαστική συσκευασία ο Τούρκος έμπορος πίσω από τον πάγκο.

⊙ ΠΑΙΔΙΚΑ ΣΩΣΙΒΙΑ

Τα καταστήματα στο λιμάνι διαφημίζουν τα παιδικά σωσίβια και τις σαμπρέλες με την επιγραφή: «Τιμή ευκαιρίας». Οι πρόσφυγες πληρώνουν από 10 έως 30 ευρώ το σωσίβιο, ανάλογα με την κατάσταση στην οποία βρίσκεται. Κάποια από αυτά είναι μεταχειρισμένα και επομένως πολύ πιο φθηνά. Οι «απελπισμένοι» της Ασίας βρίσκονται πια στα σύνορα της «ελευθερίας». Βλέπουν απέναντι τη Λέσβο και χαμογελούν. Το μόνο που μένει τώρα είναι να βρουν τους διακινητές για να περάσουν «απέναντι».

⊙ ΟΙ ΔΙΑΚΙΝΗΤΕΣ

Το ταξίδι της απόγνωσης είναι διαρκές. Συνεχίζεται ασταμάτητα ολόκληρο το 24ωρο. Οι διακινητές έχουν φροντίσει να φτιάξουν τα δικά τους κέντρα ενημέρωσης μέσα στην πόλη με Σύρους, Αφγανούς, Ιρανούς και Πακιστανούς συνεργάτες που «περιπολούν» ασταμάτητα για να εντοπίσουν τις ομάδες προσφύγων που έρχονται. Τους καταγράφουν και τους ενημερώ-

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΟ ΑΪΒΑΛΙ

Το ντοκουμέντο του εγκλήματος

Ο απεσταλμένος της «R» στην άληλη πλευρά του Αιγαίου καταγράφει στοιχεία, που αποδεικνύουν ότι οι δουλέμποροι οργανώνουν καθημερινά τα ταξίδια του θανάτου και στήνουν τη «βιομηχανία» διακίνησης των χιλιάδων προσφύγων υπό την απόλυτη ανοχή των τουρκικών Αρχών

νουν για τη μετάβαση στη Λέσβο. Όλα γίνονται υπό το άγρυπνο βλέμμα των Τούρκων στρατοχωροφυλάκων, που δεν παρεμβαίνουν, παρά μόνο αν τους ζητηθεί. Οι πρόσφυγες ενημερώνονται από τους συμπατριώτες τους, που συνεργάζονται με τους διακινητές για τους «κανόνες του παιχνιδιού». Πρέπει να εντοπίσουν τα ταξιδιωτικά πρακτορεία μέσα στην πόλη, τα οποία λειτουργούν ως «τράπεζες» των διακινητών. Να καταθέσουν χίλια ευρώ για κάθε ενήλικα και πεντακόσια ευρώ για κάθε παιδί. Οι ανεπίσημες τράπεζες προσφέρουν τις μισές τιμές για όσους επιλέξουν να ταξιδέψουν στο σκοτάδι της νύχτας. Με την πληρωμή κάθε «ταξιδιώτη» της απελπισίας» θα λάβει έναν κωδικό και ένα νούμερο κινητού τηλεφώνου. Και όταν περάσει απέναντι, ο διακινητής θα πληρωθεί από το τουριστικό πρακτορείο.

⊙ ΤΑ ΑΚΡΙΒΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ

Ακόμα και σήμερα κάποιες από τις βάρκες των διακινητών πλέον πια ακυβέρνητες προς τις ακτές του αεροδρομίου της Λέσβου. Όμως, η απόσταση που πρέπει να διανύσουν οι ομάδες των προσφύγων χωρίς τη βοήθεια ενός έμπειρου χειριστή της λέμβου είναι μεγάλη και η πι-